

Proč revize a kontroly elektrických spotřebičů a proč tyto spotřebiče patří do vyhrazených zařízení?

Jiří Fiala, prezident ESČ,
soudní znalec a revizní technik bez omezení napětí a kategorií

Počátky revizí a kontrol elektrických spotřebičů a náradí se datují již od roku 1960, kdy za tehdejšího Ústavu technického dozoru (ÚTD) byla poprvé zřízena funkce revizního technika elektrických zařízení. V roce 1960 byla vydána tehdy závazná norma ČSN 34 3880 (Revize elektrického přenosného náradí v provozu. Bezpečnostní opatření) a následně v roce 1964 ČSN 34 3881 (Revize přenosného elektromechanického náradí třídy II. a III. v provozu. Bezpečnostní opatření) – tedy historie a zkušenosti nikoliv staré, ale nasbírané za 50 let.

Tyto normy později nahradilo po jejich zrušení na podnět inspektora Českého úřadu bezpečnosti práce Ing. Kroupy *Doporučení ESČ* současně se vznikem funkce *kontrolního technika ESČ*, který byl zrušen v souladu se zákonem 251/2005 Sb., o inspekci práce, podle kterého revize může vykonávat jen revizní technik. V návaznosti na zákon byla zřízena pro tuto potřebu kategorie revizního technika E4.

Praxe potvrdila – po mnoha úrazech a požárech vzniklých z používání vadných elektrických spotřebičů a elektrického náradí, a zejména po úpravách a opravách těchto zařízení v rámci nikdy neutuchající lidové kutilské tvořivosti – **nezbytnost těchto revizí**. Dalším podnětem pro vykonávání revizí byl značný dovoz zařízení ze zahraničí, která neodpovídala našim předpisům (sem patří mj. dovozy např. z Číny nebo Vietnamu; tento dovoz bohužel stále pokračuje, a dovozci tak mnohdy uvádějí do obchodní sítě nebezpečné výrobky i v současné době).

Většinu těchto zařízení používají i osoby bez odborného vzdělání. Při závadách či fyzickým opotřebením dochází často i k nekvalifikovaným opravám nebo se tato zařízení provozují v nebezpečném stavu. V důsledku toho dochází opakovaně k ohrožení osob a majetku. Dokonce půjčovny těchto zařízení dávají do oběhu poškozené elektrické spotřebiče a náradí, které je často používáno pro práci na staveništích a ve venkovním prostředí, pro práci ve výškách, v mokru a ve vodě apod.

Nová vyhláška č. 73/2010 Sb. o stanovení vyhrazených elektrických technických zařízení, jejich zařazení do tříd a skupin a o bližších podmínkách jejich bezpečnosti nabude účinnosti 1. června 2010

V roce 1979 byla prozíravě tato elektrická zařízení zařazena mezi *vyhrazená* vydáním vyhlášky č. 20/1979 Sb., která platila

až dosud, kdy byla dokončena novela této vyhlášky, která prošla notifikací EU v listopadu 2009.

Nová vyhláška č. 73/2010 Sb. nabude účinnosti 1. června 2010 s uveřejněním ve sbírce zákonů z 24. března 2010.

V zákonu 251/2005 Sb. (§§ 20, 33) je uvedeno:

„Přestupky na úseku vyhrazených technických zařízení při vykonávání revizí bez oprávnění nebo osvědčení, vydaného organizací státního odborného dozoru, jsou pod sankcí do 2 mil. Kč.“

Na vyhrazených elektrických zařízeních (VETZ) smí vykonávat revize jen revizní technik s odbornou způsobilostí podle § 9 vyhlášky 50/1978 Sb. V důsledku ustanovení zákona byla zrušena příloha D v ČSN 33 1610 (Revize a kontroly elektrických spotřebičů během jejich používání), podle které tyto úkony mohla vykonávat i osoba bez kvalifikace revizního technika s kvalifikací a za podmínek uvedených v příloze normy.

SÚIP (Státní úřad inspekce práce) tehdy vydal stanovisko, podle kterého se nebudou uplatňovat sankce tam, kde se u kontrol a revizí spotřebičů a elektrického náradí bude postupovat podle zrušené přílohy D zmíněné normy, jak uvádí JUDr. Urban v časopisu *Elektro* 3/2010 na str. 55.

Na základě tohoto se zvedla vlna odporu, především z řad nekvalifikovaných odpůrců, převážně bez odpovídající odborné způsobilosti (kvalifikace), kteří se snažili různou kampaní připravovanou vyhláškou zrušit jako nepotřebnou. Nástroj, který k tomu používají, je medializace. Argumentují tím, že tato činnost je jen komerčního charakteru a má sloužit revizním technikům, kteří takto zatěžují podnikatele. Nebo že to není třeba, protože za tyto výrobky odpovídají po celou dobu životnosti výrobci, a že v domácnostech to nikomu nevaří. Že je třeba zrušit tyto revize, protože je může vykonávat bez drahých přístrojů jen osoba poučená, která žádné přístroje, které

umí obsluhovat jen revizní technik, nepotřebuje apod. V podstatě tedy, že se žádné revize revizními technikami elektrických spotřebičů nemusejí vykonávat, zvláště když stejného názoru je i SÚIP.

V oblíbené je uváděn příklad, který nevhodně bagatelizuje varnou konvici. Argumentují tím, že se nemusí revidovat ani opravovat, protože při její závadě se může rovnou vyhodit. To je s ohledem na nízkou cenu sice pravda, ale revizní technik jako odborná osoba vystaví v tomto případě provozujícímu subjektu doklad na vyřazení. Nebo si myslíte, že to může udělat osoba nekvalifikovaná, která by ani nepoznala, že tento výrobek, který používá, je nebezpečný? Dokonce je uváděn argument, že elektrická zařízení s napětím 230 nebo 400 V jsou zcela bezpečná podle nejmenované platné vyhlášky jiného úřadu.

Práce revizních techniků preventivně předchází mimořádným událostem, především úrazům a často i požárům a značným škodám na majetku, a to hlavně u podnikatelů. Poukazování na komerční činnost má u těchto odpůrců snad původ v závisti, že revizní technik tyto práce vykonává za peníze, ze kterých živí svoji rodinu a platí také daně státu. Lepší by však podle těchto odpůrců bylo, když tyto revize nebude muset podnikatel zajišťovat vůbec, protože i jeho poučenému zaměstnanci při laickém výkonu by to musel zaplatit.

Ze zkušeností práce revizních techniků bylo např. v nejmenovaném větším podniku s 20 000 zaměstnanci v ČR za posledních deset let opraveno nebo vyřazeno 12 500 elektrických spotřebičů, které byly nebezpečné, poškozené a nezpůsobilé bezpečného provozu.

Mezi časté závady patřilo:

- poškození krytů a obnažení živých částí přístupných dotyku,
- špatná funkce z důvodu fyzického opotřebením,
- nepřipojený nebo vytržený ochranný vodič u předmětů I. třídy,
- nevyhovující izolační stav,
- nahrazení přívodní šňůry u předmětů I. třídy často jen dvojlinkou LYS,
- po poškozené přívodní šňůře připojení pracovního vodiče na neživou část zařízení,
- provoz zařízení s napětím 230 V na neživé části někdy v rukavicích,
- poškozené nebo přemostěné vypínače a spínače,

- poškozené šňůry a přívodní vodiče,
- provoz na prodlužovací šňůře bez ochranného vodiče,
- provoz na prodlužovací šňůře s pracovním vodičem připojeným na ochranný kolík zásevek,
- provoz výkonných spotřebičů na prodlužovací šňůře s nevyhovujícím průřezem,
- odstraněné bezpečnostní kryty spotřebičů,

řizení neuvedená ve třídě I. s proudem a napětím převyšujícím bezpečné hodnoty podle příslušných technických norem.“

Chápu, že to těmto odpůrcům nic neříká, a tak se snaží dál likvidovat slovo revize. Jenomže pak tato zařízení nebudou podléhat inspekčnímu a sankčnímu dozoru a zcela jistě se nebudou rizikově nebezpečná zařízení v současném rozsahu revidovat a kontrolovat.

předpisů a norem, včetně zákoníku práce. Ignorování těchto rizik bude mít často následky ne nepodobné vyhořelému Průmyslovému paláci v Praze v roce 2008.

Protože u nás je všechno možné, tak do nové elektrotechnické vyhlášky 73/2010 Sb. pro vyhrazená elektrická zařízení hovoří na hospodářské a podnikatelské půdě, zejména za podpory čelního představitele SPTZ, plynaři, výtaháři, kominíci, právníci, obchodníci aj., kteří si tuto vyhlášku MPSV přejí jako pro ně nepotřebnou zrušit, což je pochopitelné, protože ji tak jako elektrikáři jen zdánlivě nepotřebují.

Vedle toho odpůrci nové vyhlášky jsou vedeni obavou, že tato elektrikářská vyhláška by mohla být precedentem pro jejich vyhrazená zařízení plynová, tlaková nebo zdvihací, což uvádějí téměř v panice jako nebezpečnou katastrofu jejich stavu, kde mají nyní svá komerční pravidla, a tak v tomto smyslu usilují o stejné pravomoci, zejména za podobné a častější služby a ceny, které má TIČR (Technická inspekce České republiky). A v tomto důsledku jim TIČR překáží a při každé příležitosti na různých akcích tuto potřebnou a zavedenou, pověřenou inspekční organizaci znevažují a napadají.

Připomínek k nové vyhlášce o VETZ bylo mnoho z mnoha stran. Základní definici o VETZ vyhláška jednoznačně splňuje. Důležité je, že vyhláškou jsou VETZ zařazena do tříd a skupin a stanoveny bližší podmínky jejich bezpečnosti. Nic jiného si tato vyhláška nekladla za cíl. To, jak se vykonávají revize, jak často apod., jak mají vypadat elektrické instalace a elektrické výrobky, řeší dostatečně jiné právní, legislativní a normativní předpisy.

Tato nová vyhláška nám všem elektrikářům, elektrotechnikům, elektrotechnickým výrobním subjektům vytváří základní předpoklad pro kvalifikovanou činnost na trhu práce, obchodu a služeb. Zamezuje elektrotechnickým dodávkám šlendriánů – kutilské nekvalifikované tvorivosti. Je nástrojem pro kvalifikovanou, odbornou řemeslnou činnost elektrotechnického oboru.

Věřím, že si to všichni elektrotechnici postupně po seznámení uvědomí. S tím ruku v ruce vytváří podmínky pro bezpečnost VTEZ a bezpečnou práci s nimi. Snad se někdy dočkáme, že elektrikář či pekař, kominík, právník nebo jiný řemeslník či úředník se budou vzájemně respektovat a uznávat, a nebudou jeden druhému fušovat do řemesla. Pak snad bude právo vymahatelné, elektrické výrobky a ostatní vyhrazená zařízení budou při používání v provozu bezpečné. ☒

- časté osazení spotřebičů různými zdroji, jako např. svítidel, pro které nejsou konstruovány,
- mnoha případech provoz spotřebičů na obvodech s vyřazeným či s přemostěným jističem apod.

Tyto předměty na přeměnu napětí patří mezi vyhrazená elektrická zařízení podle dosavadní vyhlášky 20/1979 Sb., jakož i prozíravě podle vyhlášky 73/2010 Sb., která mimo definici uvedenou v § 2 v příloze 1 uvádí, že:

„Za vyhrazená elektrická zařízení, zařazená ve třídě II. skupina D, se považují za-

Práce laiků a osob jen poučených se může v tomto případě rovnat smrtícímu nástroji jejich provozovatelů. Je pravdou, že v Číně se tímto nezabývají, tam mají lidí dost a bezpečnost osob není tak jako u nás prvořadá.

Pokud by se prosadily názory odpůrců sedících v křeslech kanceláří bez elektrotechnické praxe získané přímo v terénu a bojujících proti této práci revizních techniků, pak přesuneme takto zaniklou práci revizních techniků na práci právníků, policistů, hasičů, pojišťoven, soudců, vězeňské služby, lékařů a hrobníků pro porušení povinností jiných

Ročník 2010

SBÍRKA PŘEDPISŮ ČESKÉ REPUBLIKY

PROFIL PŘEDPISU:

Titul předpisu:
Vyhláška o stanovení vyhrazených elektrických technických zařízení, jejich zařazení do tříd a skupin a o bližších podmínkách jejich bezpečnosti (vyhláška o vyhrazených elektrických technických zařízeních)

<i>Citace:</i> 73/2010 Sb.	<i>Částka:</i> 26/2010 Sb.
<i>Na straně (od-do):</i> 870-873	<i>Rozeslána dne:</i> 24. března 2010
<i>Druh předpisu:</i> Vyhláška	<i>Autoři předpisu:</i> Ministerstvo práce a sociálních věcí
<i>Datum přijetí:</i> 15. března 2010	<i>Datum účinnosti od:</i> 1. června 2010
<i>Platnost předpisu:</i> ANO	<i>Pozn. k úč.:</i>

Hesla rejstříku:
(budou doplněna až po uzavření ročníku podle věcného rejstříku redakce Sbírký zákonů)
Vydáno na základě:
174/1968 Sb.
Předpis mění:
Předpis ruší:
151/1969 Sb.; 20/1979 Sb.; 553/1990 Sb.; 159/2002 Sb.

Text předpisu:

73

VYHLÁŠKA

ze dne 15. března 2010

o stanovení vyhrazených elektrických technických zařízení, jejich zařazení do tříd a skupin a o bližších podmínkách jejich bezpečnosti (vyhláška o vyhrazených elektrických technických zařízeních)

Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví podle § 7b odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění zákona č. 124/2000 Sb. a zákona č. 253/2005 Sb.: